

Večernik

Leto III. (X.), številka 226

Maribor, petek 4. oktobra 1929

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček, zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifi
Oglase sprejema tudi oglasni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Velika sprememba v ustroju države

se je izvršila. Sinoči je ministrski predsednik general Pera Živković sklical sejo min. sveta ter mu predložil sklep, da uveljavi zakon o novem nazivu naše države ter o novi upravni razdelitvi kraljevine. V svojem nagovoru na ministre je poudaril, da je sedaj, ko je preteklo od zgodovinskega januarskega manifesta že devet mesecev mogoče izvršiti novo ureditev in razdelitev države na podlagi objektivnih kriterijev tako, da bo za narod čim bolj koristna in da bo čim manj obremenjevala državne finance in narodno gospodarstvo.

Z novim zakonom, ki ga je takoj sinoči kralj podpisal in ki bo danes objavljen v »Službenih novinah« ter stopi takoj v veljavo; se določa nov naziv države, ki se ne bo imenovala več kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, ampak tako, kakor so jugoslovensko orijentirani državljani predlagali takoj ob nastanku države:

kraljevina Jugoslavija.

Novi zakon dalje ukinja dozdanjo razdelitev države v 33 oblasti in ukinja tudi zakon o oblastnih in sreskih samoupravah iz l. 1922. Država bo odslej obstojala iz 9 upravnih edinic,

9 banovin z bani na čelu.

In sicer bodo: dravska banovina s sedežem v Ljubljani, savska banovina s sedežem v Zagrebu, vrbaška s sedežem v Banjaluki, primorska s sedežem v Splitu, drinska s sedežem v Sarajevu, zetska s sedežem v Cetinju, dunavska s sedežem v Novem Sadu, moravska s sedežem v Nišu, vardarska s sedežem v Skoplju. Banovine so analogno z vojaško teritorialno razdelitvijo dobile imena po glavnih svojih rekah.

Dravska banovina bo obsegala sedanjo mariborsko oblast izvzemši Medjimurje, ki je pridruženo k Zagrebu, dalje sedanjo ljubljansko oblast izvzemši Belo krajino (srez Črnomelj), ter srez Čabar na jugu ljubljanske oblasti. Površina dravske banovine bo znašala 15936 kvadr. kilometrov in bo najmanjša med vsemi devetero banovinami. Prebivalcev bo imela 1 milj. 040.000 in bo glede števila prebivalstva na 6. mestu. Največja po številu prebivalstva bo savska.

V zakonu je izrečeno načelo

dekoncentracije uprave.

Torej stara zahteva vseh mirovnih ljudi v državi. Ban bo kot zastopnik kraljevske vlade vršil splošne uprave samostojno in po svoji odgovornosti ter bo vršil tudi nadzorstvo nad samoupravo. V njegovo pristojnost bodo spadali vsi posli iz ministrskih resorov kmetijstva in javnih del, nadzorstvo nad delniškimi in gospodarskimi družbami, posli trgovskih, industrijskih in obrtnih zbornic, odločanje po obrtnem zakonu, izvrševanje

Zakon o reformi države objavljen in v veljavi

»SLUŽBENE NOVINE KRALJEVINE JUGOSLAVIJE«. — SPLOŠNA ZADOVOLJNOST Z DRŽAVNO REFORMO.

BEOGRAD, 4. okt. Današnje »Službene Novine« objavljajo sinoči od kralja podpisani zakon o novem imenu naše države in o njeni novi upravni ureditvi in razdelitvi. S tem je zakon stopil v veljavo.

»Službene Novine«, ki so doslej nosile naslov »Službene Novine Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca«, so

danes že izšle pod naslovom »Službene Novine Kraljevine Jugoslavije«. Današnji listi objavljajo podrobnosti državne reforme. Široka javnost je v splošnem zadovoljna. Povdarja se zlasti, da je razdelitev v Banatu posvečena ob varovanju narodnih in državnih interesov.

Po Stresemannovi smrti

SEJA NEMŠKE VLADE POD PREDSEDSTVOM HINDENBURGA. — KDO BO STRESEMANNOV NASLEDNIK? — BRIAND PRIDE OSEBNO NA POGREB.

BERLIN, 4. okt. Danes popoldne sestane vlada pod osebnim predsedstvom drž. predsednika Hindenburga k seji, ki se bo zlasti bavila z zunanje-političnim položajem, nastalim po Stresemannovi smrti. V informacijah krogih trde, da bo začasno prevzel posle zun. ministrstva drž. kancelar Müller-Franken.

PARIZ, 4. okt. »Matin« objavlja posebno informacijo iz Berlina, glasom

katere se imenuje kot najresnejši kandidat za mesto nemškega zunanjega ministra pariški poslanik Nemčije von Hoesch.

BERLIN, 4. okt. Današnja »Morgenpost« poroča iz Pariza, da je Briand prekinil svoj dopust in nastopil potovanje v Berlin, kjer se bo osebno udeležil pogreba svojega prijatelja Stresemanna.

Velika reforma države tudi v Rumuniji

BUKAREŠTA, 4. okt. Min. predsednik Maniu je izjavil novinarjem, da bo vlada v kratkem izvedla veliko državno reformo: S 1. jan. bo država po novem zakonu o upravi razdelitve razdeljena v 7 okrožij katerim bodo na čelu direktorji.

Bolgarski zemljoradniki združeni

SOFIJA, 4. okt. Včeraj je bil med zastopniki raznih frakcij zemljoradniške stranke, Muravjevom, Markovom in Tomovom, dosežen popoln sporazum za zopetno združitve. Osnovati bo enoten parlamentarni klub, ki bo postal tako še mnogo jačji neko je bil pod pok. Stamboljskim.

BOJI ZA AFGANISTANSKI PRESTOL.

PEŠAVAR, 4. okt. Nad Kandaharom plapola zopet zastava Amanullaha. To je posledica zmage Nadir Kana, nekdanjega Amanullahovega ministra vojske. Od

zakonov o šumah in lovih, nadzorstvo nad državnimi rudniki, posli socialnega skrbstva, sanitetne uprave, osnovanja, ureditve in dela narodnih šol, nadzorstvo nad delom in osebnim srednjih šol, graditev in vzdrževanje vsih šol ter njih oskrbovanje. Banu bodo dodeljeni banski pomočniki s kvalifikacijo dozdanjih velikih županov.

Poslovanje novih banov prične

tekem dveh mesecev

po uveljavljanju tega zakona in preneha z istim dnem poslovanje velikih županov, ki bodo obenem z županijskim osebjem in osebnem oblastnih samouprav dani na razpolago banu. Vprašanje imetja in budžetiranja sedanjih oblastnih samouprav se bo ure-

vseh strani prihajajo poročila, da odpadajo od premaganega uzurpatorja Habibullaha afganska plemena. Tudi od vzhoda prodirajo Amanullahu zvesta plemena proti Kabulu, Plemena pri Kandabaru so se pridružila Nadir Kanu.

Sahovski turnir v Rogški Slatini

ROG. SLATINA, 4. okt. Včeraj se je odigralo XIII. kolo. Prziepiorka je premagal Jovanovića, Canal dr. Singerja, Takacs Geigerja in König Rožiča. Remis so končali partiji Maroczy-Rubinstein in Grünfeld-Pirc. Prekinjeni ste bili partiji Hönliger-Flohr in Sämisch-Brinckmann. Stanje po XIII. kolu: Rubinstein 10, Grünfeld, Prziepiorka, Maroczy, Takacs 8 in pol, Flohr 8 (1), Pirc 8, Canal 7 in pol, Sämisch 6 in pol, Hönliger, Brinckmann (6), Geiger 5, König 4 in pol, Jovanović, dr. Singer, Rožič 2.

ROG. SLATINA, 4. okt. Danes se igra predzadnje, XIV kolo. Razen partije König-Geiger so bile vse partije dopoldne končane. Singer je prema-

dilo s posebnimi uredbami. Tekom dveh mesecev oblastnih samouprav ne bo več in vsi njihovi posli bodo prešli na bane.

Novi zakon pomeni nedvomno globoko zaseko v naše državno življenje. Novo ime države je zmaga ideje narodnega edinstva in afirmacija unitarizma. Preosnova iz korenin pomeni nova upravna razdelitev z odstranitvijo oblastnih samouprav in z uvedbo široke dekoncentracije državne uprave. Stopamo torej v novo fazo našega državnega življenja, ki bi naj po mnenju najvišjih funkcionarjev v državi bila faza nadaljnje konsolidacije naših prilik. Želimo le, da se to obistini.

gal Prziepiorka, Takacs Jovanovića, Pirc Rožiča, Rubinstein Sämisch, Brinckmann Hönligerja, remizirali so pa Canal-Maroczy in Flohr-Grünfeld.

OBSODBA MAKEDONSTVUJUŠČIH.

SOFIJA, 4. okt. Zveza bolgarskih rezervnih oficirjev, ki šteje nad 20.000 članov, je objavila manifest, v katerem obsoja uboje makedonstvujuščih. Zveza poziva vlado, naj ukrene vse potrebno, da se vzpostavi v državi zakonitost.

SAHOVSKI DVOBOJ ALJEHIN-BOGOLJUBOV.

HEIDELBERG, 4. okt. Včeraj sta Aljehin in Bogoljubov igrala 9. partijo svoje-ga matcha, ki je končala remis. Stanje je sedaj: Aljehin 4 zmage, Bogoljubov 2, 3 partije remis.

Novost v tehnični literaturi.

Osnovni pojmi mehanske tehnologije kovin v zvezi s tvarinoznanstvom. — Spisal prof. ing. Stane Premelč. V Ljubljani. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. — Str. 84. — Cena trdo vezani knjigi z 68 slikami 20 Din. — O tej novi učni knjigi, ki je namenjena vsem obrtnim in nadaljevalnim šolam, je napisal strokovnjak inž. I. D. zelo jaskavo oceno. Delo je namenjeno za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah. Snov je podana po obsegu in načinu opisa tehnoloških del temu primerno, dobrodošla bo pa tudi vsakemu mojstru, ker mu nudi važna navodila in podatke iz njegove stroke kakor tudi iz sorodnih strok. Za obrt pomenja knjiga veliko pridobitev, ker izpopolnjuje občutno vrzel naše strokovne literature.

Oblastni odbor Jadranske Straže v Mariboru

razpošilja te dni vabila za pristop podpornikov, ki prejmejo proti vplačilu 120 Din vse zvezke revije »Jadranska straža« za leto 1929. Naj ne bo nikogar med pozvanimi, ki bi podporo odklonil. Pripominjamo, da znesek ni v celoti namenjen za revijo, temveč ostane del vplačil mariborskemu oblastnemu odboru, ki bo prihodnje leto iz svojih sredstev vzdrževal na Jadranu počitniško kolonijo mariborske dece.

Policijska kronika.

Od četrtka na petek sta bili aretirani dve osebi, radi manjših prestopkov pa je bilo vloženih 26 prijav. — Z avtomobilom je podrl včeraj opoldne šofer Karl C. 53-letno Hedviko Hobacher pred Veliko kavararno. Šofer, ki ni kriv nesreče, je avto pravočasno zavrl, tako da se je ponesrečenka pri padcu le neznatno poškodovala. — Na Kralja Petra trgu se je kolezar Franc Majhenič zaletel v motociklista Ivana Lipovška. Pri karambolu si je poškodoval kolo, vozača pa sta ostala zdrava. — Delavcu Antonu Zafradu, ki je zaposlen v I. oddelku glavne carinarnice, je včeraj popoldne padel na nogo pletilni stroj in mu poškodoval stopalo. Z rešilnim avtom so ga prepeljali v bolnico. — Aretiran je bil Jakob Povalec, potnik tvrdke »Singer«, ki je pri zaslišanju priznal, da je tvrdko oškodoval za 7000 Din. Ali njegove navedbe odgovarjajo resnici bo ugotovila preiskava, nakar bo policija aretiranca izročila sodišču.

Se ena potegavščinal

— V mojem rojstnem mestu je neki mož rojen l. 1800.
= To vendar ni mogoče.
— Pač, saj sem čital na nagrobnem spomeniku!

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodovinski roman iz starih Benetk 184

Ljubila je tega moža in je vedela, da ga bo ljubila vedno.

In ko si je obujala njegovo sliko, se ni oglašala v njej pohota ali nežno čuvstvo.

Vse razen groze je bilo minilo.

Življenje bi bila dala, da vidi Rolanda in mu še enkrat krikne svojo ljubezen; obenem pa je trepetala groze ob najmanjšem šumu.

Pogled na Leonoro, stoječo pri oknu palače Altieri, jo je bil preplašil do kraja; zdelo se ji je, da je pripravila to srečanje usoda sama kot zlovesče, poslednje svarilo.

To je premišljala Imperija, skrita v svoji palači, dočim sta Roland in Skalabino mislila, da je mrtva.

In zdajci se ji je siloma vrnil logičen zaključek.

Zaradi Rolanda je bila prišla v Benetke.

Roland pa jo je zaničeval in sovražil, Roland ji je stregel očitno po življenju. On je bil nemara tisti, ki je oborožil roko Skalabrinovo . . .

Preostalo ji je torej samo bežati.

Pobegniti, čim prej, brez duha in sluha!

Ne da bi dalje čakala, je dala poklicati svojega intendanta in se razgovarjala z njim dve uri. Nazadnje se je intendant poslovil, rekoč:

»Vse se bo zgodilo po vaših ukazih, milostljiva; sam vam prinesem izkupiček palače, pohištva in slik . . .«

»Izvemši tisto, ki sem vam jo zaznamovala.«

»Izvemši tisti portret; ne bom ga pozabil, milostljiva. Preostaja mi torej le še, da izvem, v katerem kraju Italije naj vas poiščem.«

»V Rimu«, je dejala Imperija.

Intendant kurtizane je izginil.

Imperija je pobrala vse, kar je imela dragocene zlatnine, vzela si svoto denarja v zlatu, oblekla se kakor za na dolgo potovanje in ne da bi vzela s seboj le eno izmed njenih žensk, ki jim je bilo ukazano, da naj jo poiščejo v Rimu — je odšla o mraku iz palače, kjer je skoraj osem let slepila Benetke s svojim razkošjem in svojo lepoto.

Gondola, ki jo je čakala pred palačo, jo je prepeljala čez veliko laguno.

Na kopni zemlji je našla svojega intendanta, ki jo je pričakoval s solidno potovalno kočijo.

Imperija je sedla v kočijo, dočim se je intendant z gondolo, ki je bila pripeljala kurtizano, vrnil v Benetke.

Imperija je potovala po Italiji z vso hitrostjo in sejala zlato, samo da bi šla pot hitreje.

In naposled, nekega dne se je ustavila pred eno izmed svojih palač v Rimu.

»Zdaj«, je dejala, »sem oteta!«

Z blaznim veseljem, z radostjo odrešenja in novega življenja, je tekla po dvorinah zapuščene palače, ki sta jo dve slugi čuvali in oskrbovali med njeno odsotnostjo. Že je dejala povelja, kako popraviti in prenoviti njene dvorane, že je premišljala, s kakšno razkošno veselico bi naznanila svojo vrnitev rimski družbi, s veselico, kakršna je bila tista v njeni palači ob Velikem kanalu, ki je postala obenem nje slovo od družbe benečanske.

S svojo čudežno delavnostjo je še isti dan vpriporila v hiši pravcato revolucijo; palača, ki je spala skoraj osem let, se je vzdramila iz svojega sna; sluge in služabnice so se gnetli in mrgoleli po prostornih sobanah.

In zvečer, ko je kurtizana zaprla svoje oči v tisti veliki postelji, ki je slovela v Rimu po svojem razkošju, je zamrmrala z mirno in sladkostno trudnostjo zopet pridobljenega pokoja:

»Ah! Benetke in temni kanali beneški! Benetke in zavite ulice beneške, kjer preži nate nebroj beričev! Benetke in njih bodala in njih groza in vse, kar mi je morilo srce in mi zagrinjalo um z oblakom groze in straha! Žbogom, vsa ta žalost! Živel Rim in rimsko solnce, živel moj dobri Rimljani, ki so mi poslali svoje pozdrave, kakor hitro so izvedeli, da se vračam v Rim . . . Tam v Benetkah sem bila samo slavna kurtizana, tu pa sem kraljica!«

In zaspala je med sanjarjami o novem življenju, ki ga je hotela živeti.

Uboga Bianka je bila umrla v tej nečisti duši!

Umrl Bembo! Mrtev Sandrigo! Mrtev Roland Kandiano!

Da, mrtvi vsi, od Ivana Davile, umorjenega ob znojju velikega portreta, do Sandrigo, zaklanega v njenem naročju!

Palača je bila izmed najlepših v Rimu.

Stala je nedaleč od mostu Štirih glav, v tistem delu Rima, ki je bil one dni ves živ in mrgoleča od nebrojne množice velikašev, duhovnikov, kardinalov in velikih dam.

Vrnitev Imperije je pretresla ves Rim s tistim velikim drhtlajem, ki se ga je ona nadejala, z drhtlajem, ki je bil več nego gola radovednost.

Veselica, o kateri je sanjarila kurtizana, se je vršila štiri dni po njenem prihodu.

Bila je to, kar so bile vse veselice Imperijine: čarobna po svojem dobrem okusu, blesteča se v luči in krasnem cvetju in nenavadna po razkošni potratnosti svoje uprizoritve.

Proti koncu večera je Imperija vsa pomlajena, sijajna, pijana radosti in ponosa, da si je z enim mahom zopet osvojila Rim, sprejemala poslovlila rimskih velikašev, ki so se trumoma gnetli okrog nje.

Naposled ni ostalo več nobenega razen enega.

Tisti, ki je vztrajal do zadnjega, se je zdaj približal in snel krinko, ki je odkrila njegov obraz.

Imperija je vzkliknila od groze:

»Bembo! . . .«

»Da, jaz, carissima«, je dejal kardinal in se naklonil. »Človek bi skoraj dejal, da vas moja navzočnost plaši, ali da vas dolgočasni, kar bi se mi zdelo še hujše.«

Da, to je bil kardinal-škof beneški s svojimi porogljivimi očmi, s svojo govornico, polne zlovesče ironije.

To je bil Bembo! In to, kar jo je preganjalo v njegovi osebi, je bila vsa preteklost, vsa strašna in grozna, sta bili mrtvaški senci Ivana Davile in Sandrigo, je bila duša njene zapuščene hčerke — in več nego vse to: spomin Rolanda Kandiana!

Bembo je bil prihitel v Rim!

To ji je prerokovalo strašno nesrečo.

»Po kaj ste prišli semkaj?« ga je vprašala z drhtečim glasom. »Ali je torej še kaj skupnega med nama?«

»Gotovo!« je dejal Bembo.

»Kaj neki?« je vprašala kurtizana visokomerno.

»Vaša hči, milostljiva!« je odgovoril Bembo.

In njegov glas je bil strahotno miren.

IX.

Bianka.

Prihranimo si povratek h kurtizani za poznejši čas, ki nam ga bo naznačil logični razvoj dogodkov, ki jih ne moremo ovirati v njihovem koraku; za zdaj se čutimo primorane, da odvedemo bralca nazaj v Benetke, ali bolje rečeno, v okolico beneško, v gozd, ki se je dvigal tiste čase med obrežjem lagun in med mestecem Mestre.

V trenutku, ko je Bembo došel Bianco, jo je lomila praznoverna groza, povzročena po črni noči, po življenju vetra, pokanju suhih vej, ostrem skovikanju čukov, rjoventja jelenov, z eno besedo, po vsem tistem tajnostnem in močnem življenju, ki mrgoli v smrtni globini pogozdnih noči.

In bitje, ki se je klanjalo čez njo, je bil gozdni strah.

Bembo pa, zadihaje se, jo je molče požiral z očmi. Mislil si je:

»Zdaj je moja, in nič na svetu mi je ne more iztrgati.«

In čutil se je kar nekako začudenega nad to svojo zmago.

Naenkrat pa je Bianka dvignila glavo, morda pod pritiskom tistega skrajnega strahu, ki dela, da človek nazadnje še raje pogleda nevarnosti v obraz.

In v tem hipu je spoznala Bembo. Planila je kvišku.

Za nekaj trenutkov sta se Gozdni Strah in Bembo stopila v njeni domišljiji, in zazdelo se ji je, da je oseba iz bajke že zdavnaj privzela poteze škofove in jo zalezuje. A ta vtis ni trajal dolgo v navzočnosti človeka, ki ga je sovražila; njena praznoverna groza je izginila in se umaknila strahu, ki je bil sicer še bolj utemeljen, toda ji je puščal vsaj prosto voljo, da se brani.

Ko je vstala, se je naslonila s firbtom k deblu bližnje ciprese.

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva; vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenitve, dopisovanje in oglaševanje trgovskega ali reklamnega značaja; vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10.—

Velika soba,
opremljena ali neopremljena, prikladna za pisarno, nasproti kolodvoru, se odda. Naslov v upravi 2491

Soba z vso oskrbo
oddam po nizki ceni. Sovinc, Aleksandrova cesta 51 I, dvorišče. 2500

Dijaka sprejem z vso oskrbo,
solnčna soba in električna luč Tattenbachova ulica 26. 2499

Prodajam umivalno mizo
z marmornato ploščo in zrcalom, posteljo in dve stolici. Maistrova ulica 17, vrata št. 2. 2497

Nova hiša z mesarjijo
se prodaja v Pobrežju Cesta na Brezje 78 pri Mariboru. 2496

Naznanjam slavnemu občinstvu,
da sem ravnokar dobil vagon dalmatince iz Sibenika. Točim 1 Din 10, čez ulico Din 9. Ob sobotah in nedeljah koncert. Za obilen obisk se priporoča restavracija Vetrinjski dvor, Vetrinjska ulica 24, Hinko Kosič. 2504

Opremljeno sobo oddam
dvema gospodoma ali gospodičnoma. Naslov v upravi »Večernika«. 2506

Lepo stanovanje
se odda dobri samostojni šivilji samski ali poročeni brez otrok, ki bi razen privatne stranke izdelovala za trgovino žensko konfekcijo. Naslov v upravi »Večernika«. 2494

Šiviljsko pomočnico in vajenko
sprejme takoj modni salon H. Radolič, Maribor, Kettejeva 3 I. 2505

Kupim razne obleke,
čevlje, perilo, pernico, blazine, odeje stole, ročni voz, moško kolo, otomane, postelje in sploh pohištvo. Pismene ponudbe na M. Makor, Rajčeva ulica 1, Maribor. 2492

Brezstanovanjci - nastavljencl,
delavci, uradniki, vseh podjetij industrije, trgovine obrti, prijave radi preskrbe stanovanj in gradbene akcije sprejme Marstan, Koroška cesta 10.

Vse vrste pletenin po meri,
ženske obleke, veste, puloverje, zimsko spodnje perilo, nogavice in vsakovrstna popravila izdeluje najbolje, najhitreje in najceneje: Strojna pletarna, Vojašniška ulica 2. 2318

Sobo in črkoslikanje
izvršuje po ceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ul. 2. 2281

Prazna solnčnata soba
se takoj odda. Vrbanova 61, prtiličje. 2477

Zavese, mrežaste in klekljane čipke,
posteljna pregrinjala, damsko perilo, senčnike, vezenine, monograme naročite najceneje pri Olgji Kosčér, Ciril-Methodova 12, desno. 483

KAVARNA „JADRAN“

V soboto, dne 5. oktobra

OTVORITEV

novourejenih delov kavarne

Igra priznana dobra godba, ki bo od sedaj naprej koncertirala vsako sredo, soboto in nedeljo

ŠOLSKE KNJIGE

za vse šole, in vse šolske potrebščine kupujte v

TISKOVNI ZADRUGI, MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 13